

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 03.04.1987, sp. zn. 7 Tz 13/87, ECLI:CZ:NS:1987:7.TZ.13.1987.1

Číslo: 34/1988

Právní věta: K výkladu znaků trestných činů porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 2, 3 tr. zák. a rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. II. Při stanovení výše škody na majetku, který je v socialistickém vlastnictví, způsobené neoprávněným odměňováním pracovníků socialistické organizace lze vycházet jen z čistých mezd, protože to, co bylo socialistickou organizací odvedeno na daních ze mzdy, neopustilo sféru tohoto druhu majetku.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 03.04.1987

Spisová značka: 7 Tz 13/87

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky

Předpisy: 140/1961 Sb. § 127 odst. 2
§ 127 odst. 3
§ 132 odst. 1 písm. c) 65/1965 Sb. § 29 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 34/II

K výkladu znaků trestných činů porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 2, 3 tr. zák. a rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák.

II. Při stanovení výše škody na majetku, který je v socialistickém vlastnictví, způsobené neoprávněným odměňováním pracovníků socialistické organizace lze vycházet jen z čistých mezd, protože to, co bylo socialistickou organizací odvedeno na daních ze mzdy, neopustilo sféru tohoto druhu majetku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 3. 4. 1987 sp. zn. [7 Tz 13/87.](#))

Ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil

rozsudek krajského soudu v Ostravě z 10. 10. 1986 sp. zn. To 254/86 i rozsudek okresního soudu ve Vsetíně ze dne 14. 4. 1986 sp. zn. 3 T 321/85 a okresnímu soudu ve Vsetíně přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu ve Vsetíně ze dne 14. dubna 1986 sp. zn. 3 T 321/85 byl obviněný J. V. uznán vinným trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 2, 3 tr. zák. a trestným činem rozkrádání majetku v soc. vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. a odsouzen podle § 127 odst. 3 tr. zák. za použití § 35 odst. 1. tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na dvě léta, k jehož výkonu byl podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen test zákazu činnosti vykonávat řídicí funkce spojené z hmotnou odpovědností na dobu třiceti měsíců. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit poškozenému místnímu národnímu výboru Jablůnka na náhradu škody částku 126 228,30 Kčs a podle § 229 odst. 2 tr. ř. byl tento poškozený odkázán se zbytkem svého nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Okresní prokurátor ve Vsetíně a obviněný J. V. podali proti tomuto rozsudku okresního soudu ve Vsetíně v zákonné lhůtě odvolání a krajský soud v Ostravě jako soud odvolací rozhodl o nich svým rozsudkem z 10. října 1986 sp. zn. 6 To 254/86 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. zrušil rozsudek okresního soudu v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám rozhodl ve věci tak, že uznal obviněného vinným trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 2,3 tr. zák. a trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. a podle § 127 odst. 3 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. uložil obviněnému úhrnný trest odnětí svobody na dvě léta, k jehož výkonu podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. zařadil obviněného do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 54 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 8000,- Kčs a podle § 54 odst. 3 tr. zák. byl stanoven pro případ, že by výkon tohoto trestu mohl být zmařen, náhradní trest odnětí svobody na tři měsíce. Podle § 49 odst. 1, § 50 tr. zák. byl uložen obviněnému trest zákazu činnosti záležející v zákazu výkonu řídicí funkce spojené s hmotnou odpovědností na dobu třiceti měsíců. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit poškozenému Místnímu národnímu výboru v Jablůnce na náhradu škody částku 126 998,- Kčs a podle § 229 odst. 2 tr. ř. byl týž postižený odkázán se zbytkem svého nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu v Ostravě podal ministr spravedlnosti ČSR ve prospěch obviněného J. V. stížnost pro porušení zákona. Uvádí v ní, že obviněnému byl uložen trest, který neodpovídá všem rozhodným hlediskům zákona, a v důsledku toho je nepřiměřeně přísný. Podle stížnosti pro porušení zákona účelu trestu u obviněného bylo možno dosáhnout i trestem odnětí svobody podmíněně odloženým na přiměřenou zkušební dobu.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen ve větším rozsahu, než uplatňuje stížnost pro porušení zákona.

Podle zjištění okresního soudu ve Vsetíně obviněný spáchal trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 2, 3 tr. zák. tak, že jako vedoucí Drobných provozoven MNV Jablůnka, okr. Vsetín v období od počátku roku 1980 do 1. 10. 1983

1. v úmyslu zajistit plnění plánovaných úkolů a zajistit řádný chod provozoven

a) záměrně a v rozporu s platnými předpisy o odměňování pracovníků Drobných provozoven MNV

Jablůnka dával vyplácet účetnímu J. K. hodinovou sazbu o 4,12 Kčs vyšší, než tyto předpisy připouštěly, takže J. K. neoprávněně získal částku 11 830,- Kčs,

b) v období let 1980 až 1982 v rozporu s platnými předpisy o odměňování pracovníků Drobných provozoven MNV Jablůnka pracujících v dělnických profesích dával vyplácet podřízeným pracovníkům podstatně vyšší mzdy, než mzdové předpisy připouštěly, čímž za uvedené období poškodil MNV Jablůnka o částku 64 546,30 Kčs;

2. v průběhu let 1980 až 1982 dával pracovníkům dělnických a technickohospodářských profesí Drobných provozoven MNV Jablůnka vyplácet v rozporu s platnými předpisy o odměňování každý rok vždy v prosinci doplatky výkonnostních odměn z prostředků, které náležely jako nerozpočtový příjem MNV Jablůnka, a tím této organizaci způsobil škodu ve výši 44 228,- Kčs a v prosinci 1982 pracovníkům stavební čtyři S. H., L. G., L. H., J. U. a J. D. neoprávněně zvýšil počet skutečně odpracovaných hodin v porovnání s hodinami skutečně odpracovanými a v důsledku toho jim byla neoprávněně vyplacena mzda ve výši 5624,- Kčs.

Podle zjištění okresního soudu obviněný spáchal trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. tak, že ve výše uvedeném postavení v letech 1980 až 1982 při neoprávněné výplatě výkonnostních odměn z prostředků, které náležely jako nerozpočtový příjem MNV Jablůnka, získal z částky 44 228,- Kčs uvedené ve výroku rozsudku pod bodem 2., pro sebe částku 2950,- Kčs.

Krajský soud v Ostravě se ztotožnil s těmito skutkovými a právními závěry okresního soudu až na to, že obviněný způsobil neoprávněným vyplácením vyšších mezd pracovníkům dělnických profesí u skutku pod bodem 1. b) výroku rozsudku okresního soudu škodu MNV Jablůnka v celkové částce 62 366,- Kčs a neoprávněným vyplácením výkonnostních odměn pracovníkům dělnických a technickohospodářských profesí u skutku pod bodem 2. téhož výroku škodu ve výši 41 278,- Kčs.

Tato skutková zjištění nevycházejí z dostatečného objasnění a náležitého zhodnocení všech okolností významných pro správné posouzení otázky viny včetně jejího rozsahu.

Okresní soud při svém zjištění, že obviněný dával v rozhodné době neoprávněně vyplácet účetnímu J. K. vyšší hodinovou sazbu o 4,12 Kčs a tím tento pracovník neoprávněně získal na odměně za práci částku 11 830,- Kčs, se náležitě nevypořádal s obhajobou obviněného, že J. K. vykonával nad rámec běžného účetnictví i funkci vedoucího provozoven dámské krejčovství a sklenářství, a proto mu přiznal odměnu ve výši 15,- Kčs za hodinu a o tom také informoval radu MNV Jablůnka.

Tuto obhajobu obviněného potvrdil svědek J. K. ve svých výpovědích učiněných v přípravném řízení i v hlavním líčení: uvedl v nich, že vedle účetní a skladové evidence vedl též zmíněné dvě provozovny a že jeho odměna ve výši 15,- Kčs za hodinu byla přiměřená rozsahu vykonané práce.

Okresní soud sice poukázal na tuto obhajobu obviněného, avšak potřebnými důkazy, zejména zprávou MNV Jablůnka ji náležitě neproověřil a vycházel jednostranně ze Zprávy o výsledku revize hospodaření Drobných provozoven MNV Jablůnka (dále jen revizní zpráva), podle níž odměna J. K. mohla činit včetně výkonnostních příplateků maximálně 10,88 Kčs za hodinu. Neúplnost revizní zprávy o této okolnosti nebyla odstraněna ani výsledkem zpracování A. M., revizního pracovníka odboru místního hospodářství, obchodu a cestovního ruchu Okresního národního výboru ve Vsetíně, a K. L., vedoucího revizního oddělení finančního odboru téhož národního výboru, jako svědků v hlavním líčení. Tato okolnost nebyla dostatečně objasněna ani výpověďmi svědků B. G., pracovnice provozovny dámské krejčovství, a M. Z., sklenáře provozovny sklenářství. Z jejich výpovědí naopak vyplývá, že J. K. předávali prvotní doklady a tržbu.

Okresní soud se dopustil stejného pochybení při svém zjištění, že obviněný v rozhodné době dával neoprávněně v rozporu s mzdovými předpisy vyplatet pracovníkům dělnických profesí vyšší mzdy a že tím způsobil MNV Jablůnka škodu ve výši 64 546,30 Kčs. Okresní soud ani ve zkoumaném směru nezjistil skutečný stav věci a zejména se nevypořádal s obhajobou obviněného, že odměny vyplacené těmto pracovníkům byly přiměřené proto, že při jejich stanovení přihlížel k tomu, že někteří pracovníci pracovali jako vedoucí čet nebo jejich zástupci, některé práce byly vykonávány v noci, že pracovníci používali při práci vlastní nářadí, ochranné pomůcky, pracovní obuv a oděv, čisticí prostředky apod. a do jejich odměn byly zahrnuty i částky odpovídající proplacené dovolené jednotlivým pracovníkům.

Okresní soud se měl v souvislosti s touto obhajobou obviněného zabývat otázkou, zda dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohody o pracovní činnosti nebo o provedení práce ve smyslu § 232 odst. 2 nebo 3 zákoníku práce), uzavřené mezi MNV Jablůnka a jednotlivými pracovníky, byly platné. Podle revizní zprávy tyto dohody, popř. některé z nich postrádaly stanovené náležitosti nebo nebyly vůbec uzavřeny. Pokud by okresní soud po zhodnocení dohod uzavřených s každým jednotlivým pracovníkem shledal, že tyto dohody, resp. jejich část byly neplatné, pak by se musel řídit právní úvahou, že za předpokladu, že občan pro organizaci pracoval a byl za vykonané práce odměňován, mezi organizací a občanem vznikl pracovněprávní vztah, jenž může být pracovním poměrem, jestliže byl mezi organizací a pracovníkem sjednán druh práce, místo výkonu práce a den nástupu do práce (srov. č. 19/1977 sb. rozh. obč.). Na podkladě zjištění skutečného stavu věci měl okresní soud uvážit, zda při případné neplatnosti uvedených dohod nevznikl u některých pracovníků ve smyslu § 29 odst. 1 zákoníku práce pracovní poměr mezi konkrétním pracovníkem a příslušnou organizací a zda v rámci tohoto pracovního poměru příslušely pracovníkům i náhrady uplatňované obviněným, jakož i nárok na placenou dovolenou, na náhradu mzdy při překážkách v práci, za práci ve dnech pracovního volna nebo klidu a na odměnu za práci přesčas. Tato otázka se týká především pracovníků pracujících v dělnických profesích, kterým byly v rozhodné době neoprávněně poskytnuty zvýšené odměny, a to podle zjištění okresního soudu v celkové částce 64 546,30 Kčs a podle krajského soudu v celkové částce 62 366,- Kčs.

Z uvedeného vyplývá, že okresní soud mohl až po vyřešení této základní otázky spolehlivě zjistit, zda a v jakém rozsahu obviněný poskytl pracovníkům pracujícím v dělnických profesích neoprávněně zvýšené odměny v rozporu s příslušnými předpisy o odměňování.

Dosavadní postup okresního soudu vyústující v závěr, že obviněný poskytnutím neoprávněně zvýšených odměn uvedené kategorii pracovníků poškodil MNV Jablůnka o celkovou částku 64 546,30 Kčs, je však vadný i z toho důvodu, že okresní soud při tomto svém zjištění přehlédl nedostatek revizní zprávy záležející v tom, že celková částka ve výši 74 980,- Kčs, uvedená v revizní zprávě a v obžalobě, není u jednotlivých pracovníků specifikována a je v podstatě nepřezkoumatelná. Revizní zpráva v části týkající se této položky nemá náležitosti požadované vyhláškou č. 75/1959 Ú. l. a jejím nedostatkem je i to, že k ní nejsou připojeny prvotní doklady (srov. zejména č. 45/1973 a č. 32/1976 sb. rozh. tr.).

Nesprávný postup okresního soudu záleží i v tom, že při stanovení výše škody způsobené MNV Jablůnka neoprávněně zvýšeným odměňováním pracovníků včetně J. K. vycházel z hrubých mezd, ačkoliv obviněný mohl způsobit stíhaným jednáním škodu na majetku v socialistickém vlastnictví jen do výše neoprávněně vyplacených čistých mezd, protože to, co bylo poškozeným orgánem odvedeno na daních ze mzdy, neopustilo sféru majetku, který je v socialistickém vlastnictví. Tato úvaha se týká i vyčíslení škody vzniklé poškozenému neoprávněným vyplácením doplatků výkonnostních odměn, jakož i částky, kterou podle zjištění okresního soudu neoprávněně získal z těchto prostředků obviněný pro sebe.